

Lissabonin sopimus

2010

Miten
sopimus
muuttaa
Euroopan
unionia?

Euroopan unionin jäsenmaat allekirjoittivat Lissabonin sopimuksen joulukuussa 2007 Portugalin pääkaupungissa. Sopimus tuli voimaan 1. joulukuuta 2009.

Lissabonin sopimuksen tavoitteena on yksinkertaistaa, selkeyttää ja tehostaa unionin päätöksentekoa. Sopimuksella muutetaan unionin toimielinten rooleja, tehtäviä ja kokoonpanoja vastaamaan laajentuneen unionin tarpeita globalisoituneessa maailmassa.

Sopimus on hyväksytty jokaisessa jäsenvaltiossa maiden omien perustuslaillisten säännösten mukaisesti.

Miten Lissabonin sopimus muuttaa Euroopan unionia?

Lissabonin sopimus allekirjoitettiin Lissabonissa 13. joulukuuta 2007, melko tarkalleen kaksi vuotta ennen kuin se tuli voimaan 1. joulukuuta 2009.

Suomessa eduskunta hyväksyi voimaansaattamislain sisältävän hallituksen esityksen 11. kesäkuuta 2008 äänin 151–27. Tasavallan presidentti ratifioi sopimuksen 12. syyskuuta 2008, minkä jälkeen ratifioimisasiakirja talletettiin Italian tasavallan hallituksen huostaan. Tämän jälkeen Tasavallan presidentti päätti voimaansaattamisasetuksen antamisesta 27. marraskuuta 2009.

Sopimus sisältää myös Ahvenanmaan maakuntapäivien toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Ahvenanmaan maakuntapäivät antoi 25. marraskuuta 2009 suostumuksensa voimaansaattamislain voimaantulolle Ahvenanmaan maakunnassa siltä osin kuin sopimus kuuluu maakunnan toimivaltaan.

Lissabonin sopimusta valmistettiin unionissa pitkään. Irlanti järjesti sopimuksen hyväksymisestä ainoana jäsenmaana kansanäänestyksen 12. kesäkuuta 2008. Tuolloin sopimus hylättiin äänin 53,4 prosenttia vastaan, 46,6 prosenttia puolesta. Sopimuksesta ei kuitenkaan haluttu muissa jäsenmaissa luopua Irlannin kielteisen kansanäänestystuloksen takia, joten ratkaisua tilanteeseen ryhdyttiin etsimään yhdessä.

Kesäkuun 2009 Eurooppa-neuvostossa ja sen yhteydessä kokoontuneiden jäsenmaiden valtion- tai hallituksen päämiesten päätöksessä sovittiin oikeudellisista takeista, jotka koskevat veropolitiikkaa, oikeutta elämään, koulutusta ja perhettä sekä Irlannin perinteistä sotilaallisen puolueettomuuden

politiikkaa. Nämä olivat Irlannin kansan huolenaiheita.

Päämiesten päätös on Lissabonin sopimuksen mukainen eikä vaatinut siinä vaiheessa sopimuksen uutta ratifointikierrosta. Takeet liitetään seuraavan liittymissopimuksen pöytäkirjoihin. Lisäksi annettiin julistus työntekijöiden oikeuksista, sosiaalipolitiikasta ja muista kysymyksistä. Irlanti antoi myös kansallisen julistuksen.

Eurooppa-neuvosto oli jo joulukuussa 2008 vastauksena Irlannin tilanteeseen sopinut, että jos Lissabonin sopimus tulee voimaan, tehdään tarvittavien oikeudellisten menettelyjen mukaan päätös, että komissioon tulee edelleen kuulumaan yksi kansalainen eli komissaari kustakin jäsenvaltiosta.

Irlanti uusi kansanäänestyksen Lissabonin sopimuksesta 2. lokakuuta 2009. Nyt sopimus hyväksyttiin äänin 67,1 prosenttia puolesta, 32,9 prosenttia vastaan. Irlanti talletti ratifioimiskirjansa 23. lokakuuta 2009.

Tšekki talletti ratifioimiskirjansa viimeisenä jäsenmaana 13. marraskuuta 2009.

Tässä esitteessä keskitytään siihen, mitä uutta Lissabonin sopimus tuo EU:hun.

Lissabonin sopimuksen sisällöstä

Lissabonin sopimuksella muutetaan Euroopan unionista tehtyä sopimusta ja Euroopan yhteisön perustamissopimusta, joka nimitetään uudelleen *Sopimukseksi Euroopan unionin toiminnasta*. Sopimuksella yhdistetään Euroopan yhteisö ja Euroopan unionista tehdyllä sopimuksella perustettu unioni yhdeksi oikeushenkilöksi.

Sopimuksella vahvistetaan unionin perus- ja ihmisoikeusluottuvuutta muun muassa antamalla unionin perusoikeuskirjalle sama oikeudellinen arvo kuin unionin perussopimuksille ja mahdollistamalla unionin liittyminen Euroopan ihmisoikeussopimukseen.

Uudistuksilla pyritään saattamaan unionin toimielinjärjestelmä ajan tasalle ja kehittämään unionin toimintakykyä, avoimuutta, hyvää hallintoa ja kansanvaltaisuutta. Myös unionin päätöksentekomenettelyjä yksinkertaistetaan.

Eurooppa-neuvostosta tulee toimielin, joka saa pysyvän puheenjohtajan.

Unioni saa ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan, joka toimii sekä neuvostossa että komissiossa.

Euroopan parlamentin asema unionin päätöksenteossa vahvistuu.

Lissabonin sopimuksella vahvistetaan unionin annetun toimivallan periaatetta: toimivalta, jota perussopimuksissa ei ole annettu unionille, kuuluu jäsenvaltioille. Unionin toimivaltaa

Sopimusuudistuksen taustaa

täsmennetään ja selkeytetään muutoinkin. Unionin toimivallan alaa muutetaan lisäämällä siihen joitakin uusia politiikka-aloja ja kehittämällä edelleen toimivaltuuksia.

Sopimuksella yksinkertaistetaan unionin lainsäädäntömenettelyjä. Pääsäännöksi tulee niin sanottu tavallinen lainsäätämisyjärjestys, joka vastaa aiempaa yhteispäätösmenettelyä. Samalla uusi sopimus laajentaa niiden kysymysten alaa, joilla neuvosto tekee päätöksensä määräenemmistöllä yksimielisen päätöksenteon asemesta.

Unionin eri politiikkalohkoja kehitetään tulevaisuuden haasteita varten. Sopimukseen sisältyvät ne keskeiset ja konkreettiset EU:n toiminnan uudistukset, joista sovittiin hylätyssä perustuslakisopimuksessa.

Lissabonin sopimuksessa ei kuitenkaan vahvisteta EU:lle perustuslaillisia eikä muita valtiollisiksi kuvattuja piirteitä, kuten perustuslakisopimuksen luettelemia EU:n symboleja, hymniä tai lippua.

Lissabonin sopimus ei siis korvaa EU-sopimusta ja EY-perustamissopimusta, vaan ainoastaan muuttaa niitä. Samalla menetelmällä unionin perussopimuksia on uudistettu aiemminkin. Sikäli Lissabonin sopimus eroaa perustuslakisopimuksesta.

Koska Lissabonin sopimus on perinteinen muutossopimus, se pitää sisällään ainoastaan ne muutokset, jotka ovat uutta aiempiin sopimuksiin verrattuna. Tämä tekee siitä vaikeasti luettavan: Lissabonin sopimusta on luettava yhdessä aiempien perussopimusten kanssa.

Kuten aiempienkin sopimusuudistusten jälkeen, näin muutetuista EU:n perussopimuksista koetaan vielä yhdistetyt, niin kutsutut konsolidoidut sopimukset.

Lissabonin sopimus muuttaa EU:ta tehokkaammaksi, vahvistaa demokratian periaatteita päätöksenteossa ja kansalaisten perusoikeussuojaa.

Lissabonin sopimuksen sisältämiä uudistuksia ryhdyttiin valmistelemaan, kun jäsenvaltiot vuonna 2001 olivat päättäneet kehittää EU:ta edellistä eli Nizzan sopimusta pidemmälle.

Uudistusta valmisteltiin ensin EU:n tulevaisuuskonventissa. Vuonna 2004 päätökseen saadussa hallitusten välisessä konferenssissa eli HVK:ssa jäsenmaiden valtioiden tai hallitusten päämiehet ja ulkoasiainministerit hyväksyivät sopimuksen Euroopan perustuslaista eli perustuslakisopimuksen.

Syntyneen perustuslakisopimuksen oli tarkoitus korvata EU:n perussopimukset ja siten yksinkertaistaa sopimusjärjestelmää. Perustuslakisopimuksen oli määrä tehdä unionista demokraattisempi, tehokkaampi ja ulkoasioissa yhtenäisempi. Kansalaisten perusoikeussuojaa haluttiin vahvistaa sisällyttämällä Euroopan unionin perusoikeuskirja osaksi sopimusta.

Touko-kesäkuussa 2005 Ranskan ja Hollannin kansanäänestyksissä kansalaisten enemmistö kuitenkin äänesti perustuslakisopimuksen ratifioimista vastaan.

Kesäkuussa 2007 EU:n perussopimusuudistus oli Eurooppa-neuvoston käsiteltävänä. Se sopi, että perustuslakisopimuksen niin kutsutuista perustuslaillisista piirteistä luovutaan. Kokonaan uuden perussopimuksen sijasta Euroopan unionista tehtyä sopimusta ja Euroopan yhteisön perustamissopimusta päätettiin muuttaa sisällyttämällä niihin perustuslakisopimusta vastaavat uudistukset. Euroopan yhteisön perustamissopimuksen nimi muutetaan *Sopimukseksi Euroopan unionin toiminnasta*, jotta se kuvaisi

Merkittävimmät uudistukset

paremmin sopimuksen sisältöä.

Vuoden 2004 hallitusten välisessä konferenssissa (HVK) sovitut EU:n toimielimiä koskevat uudistukset – esimerkiksi jäsenvaltioiden valtasuhteita neuvostossa määrittävät uudet äänestysäännöt, Eurooppa-neuvoston vahvistaminen ja sen uuden puheenjohtajan virka, ulkoasioiden hoidon tehostaminen ja Euroopan parlamentin vallan lisääminen – päätettiin säilyttää.

Kesäkuun 2007 Eurooppa-neuvosto hyväksyi yksityiskohtaisen ja kattavan toimeksiannon, jonka perusteella ratkaisu laadittiin sopimustekstiksi nopeassa, teknisessä HVK:n oikeudellisten asiantuntijoiden ryhmässä.

Työn tulokset esiteltiin Lissabonissa 19. lokakuuta 2007 päämiestapaamisessa. EU-päämiehet vahvistivat poliittisen yhteisymmärryksen sisällöstä, ja 13. joulukuuta jäsenmaiden johtajat allekirjoittivat sopimuksen Lissabonissa. Suomen osalta sopimuksen allekirjoittivat pääministeri Matti Vanhanen ja ulkoasiainministeri Ilkka Kanerva.

● Unionista oikeushenkilö

Unionista tulee uuden sopimuksen mukaan yksi yhtenäinen oikeushenkilö ja nykyisin tehtävä ero Euroopan unionin ja Euroopan yhteisön välillä katoaa.

Vaikka uudistus selkiyttää EU:n edustautumista ja kuvaa, unionin oikeushenkilöllisyys sinänsä ei silti merkitse suurta käytännön muutosta nykyjärjestelmään, onhan Euroopan yhteisö tällä hetkelläkin oikeushenkilö ja toimii kansainvälisissä suhteissa yhteisön toimivallan alalla (esimerkiksi kauppapolitiikassa). Unioni vain korvaa kaikessa yhteisön, ja EU esiintyy kansainvälisissä suhteissa yhtenäisenä kokonaisuutena. Lissabonin sopimus mahdollistaa myös EU:n liittymisen Euroopan ihmisoikeus-sopimukseen.

● EU:n politiikat selkiytyvät

Lissabonin sopimuksessa pyritään selkiyttämään EU:n nykyisiä välineitä eli politiikkoja. Tämä tapahtuu ennen kaikkea toimivallanjaon kautta.

Yksi perussopimusten uudistamisen päätarkoituksista oli selkiyttää unionin ja jäsenvaltioiden toimivallanjakoa ja EU:n politiikkalohkoja. Haluttiin ilmaista selkeästi, millä aloilla unioni voi toimia ja millaista toimivaltaa se kullakin alalla käyttää. Toimivallanjakoa ajamukaistetaan siten, että sopimuksella vahvistetaan yhteisiksi politiikoiksi aloja, joilla unioni on toiminut aieminkin, kuten vaikkapa maahanmuuttokysymykset. Unioni on myös toiminut monissa energiapolitiikkaan liittyvissä asioissa, mutta muiden politiikkojensa kautta; nyt näille toimille vahvistetaan selkeät tavoitteet ja perusta.

EU:n ja sen jäsenmaiden vallanjaon perusperiaatteena säilyy niin kutsuttu *annetun toimivallan periaate*. Sen mukaan unioni edelleenkin toimii jäsenvaltioiden sille nimenomaisesti antaman toimivallan rajoissa.

Varsinaisia sisältömuutoksia unionin ja jäsenmaiden toimivallanjakoon tehdään kuitenkin suhteellisen vähän. Merkittävimmät muutokset koskevat oikeus- ja sisäasioita. Samalla päätöksenteossa esimerkiksi rikosoikeudelliset asiat ja poliisiyhteistyön piiriin kuuluvat asiat ratkaistaan jatkossa yhä useammin määrääenemmistöpäätöksin. Isoon-Britanniaan ja Irlantiin sovelletaan jatkossakin tiettyjä poikkeusjärjestelyjä.

• Lainsäädäntö- työ tehostuu

EU:n toiminnan kannalta EU:n politiikkojen ja sen välineiden selkiyttämistä tärkeämpi uudistus on se, että itse päätöksenteko eli toimivallan käyttö tehostuu. Päätöksenteon tehostuminen on tärkeää unionissa, jossa on nyt 27 jäsenvaltiota.

Unionin lainsäädäntötyön pääsäännöksi laajenee niin sanottu tavalinen lainsäätämisyjärjestys, joka vastaa aiempaa yhteispäätösmenettelyä. Ehdotukset säädöksiksi antaa edelleen Euroopan komissio, ja jäsenmaiden hallitusten edustajista muodostuva neuvosto sekä Euroopan parlamentti ovat lainsäätäjät. Kun tämä menettelytapa laajenee entistä useammille aloille, Euroopan parlamentin asema unionin toisena lainsäätäjänä – neuvoston rinnalla – vahvistuu.

Poikkeukset tästä periaatteesta on pyritty pitämään mahdollisimman rajallisina ja ne koskevat lähinnä aloja, joilla ei anneta muutenkaan lainsäädäntöön verrattavia toimia – kuten yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka – tai jotka ovat jäsenvaltioille poliittisesti herkkiä ja halutaan siksi säilyttää erityismenettelyjen piirissä.

Lissabonin sopimus laajentaa huomattavasti neuvoston määräenemmistöllä tehtävien päätösten määrää. Esimerkiksi rikosoikeudellisessa yhteistyössä voidaan soveltaa määräenemmistöä, jotta vaikkapa EU:n ympäristöpolitiikan tehokkuutta olisi mahdollista tukea myös rikosoikeudellisin keinoin.

Näistä useimmissa siirrytään samalla edellä mainittuun tavalliseen lainsäätämisyjärjestykseen. Tämä tehostaa unionin päätöksentekokykyä.

Yksimielisyysvaatimus kuitenkin säilyy edelleen erällä aloilla pääsääntönä: välillisessä verotuksessa sekä osittain myös yhteisessä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa ja sosiaalipolitiikassa.

Tehostaessaan unionin päätöksentekoa ja selkiyttäessään toimivallanjakoa Lissabonin sopimus pyrkiikin kunnioittamaan monissa kysymyksissä jäsenvaltioille tärkeitä toimivaltuuksia päätöksenteon kautta. Esimerkiksi kauppapolitiikka tehostuu ja unionin toimivaltaa kehitetään, jotta kauppapolitiikka voi vastata sille asetettuihin odotuksiin. Samalla kuitenkin eräissä sosiaali-, koulutus- ja terveystalouden kauppaa koskevista kysymyksistä, tietyin edellytyksin, voidaan soveltaa määräenemmistön sijaan edelleen yksimielisyyttä. Vastaavasti tietyillä aloilla – joilla muutoin sovellettaisiin määräenemmistöä – voidaan kuitenkin yhä tietyissä kysymyksissä soveltaa yksimielisyysvaatimusta tai jopa saattaa asia päämiestasolle käsiteltäväksi. Näitä kysymyksiä on esimerkiksi oikeus- ja sisäasioissa.

MÄÄRÄENEMMISTÖPÄÄTÖSTEN SYNTY NEUVOSTOSSA (ns. kaksoisenemmistö)

Useimmat päätökset tarvitsevat taakseen määräenemmistön EU:n ministerineuvostossa.

Määräenemmistö syntyy kun

- päätöstä tukee 55 prosenttia neuvoston jäsenistä
- nämä edustavat 65 prosenttia unionin väestöstä
- päätöstä tukee vähintään 15 jäsenmaata; sen estämiseksi tarvitaan vähintään neljä jäsenmaata.

Jos aloitteen tekee muu kuin komissio tai unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja,

määräenemmistö syntyy kun

- päätöstä tukee 72 prosenttia neuvoston jäsenistä
- nämä edustavat vähintään 65 prosenttia unionin väestöstä.

Uudistus astuu voimaan 2014 alkaen.

Euroopan unionin päätöksenteko ja toimielimet

● Perusoikeus- kirjasta oikeudellisesti sitova

Kansalaisten oikeusturvan kannalta merkittävin uudistus on niin sanotun perusoikeuskirjan muuttaminen oikeudellisesti sitovaksi. Perusoikeuskirjan laati vuosina 1999 ja 2000 toiminut ensimmäinen konventti. (Perusoikeuskirjan laatinut konventti toimikin esimerkkinä myöhemmin, kun perustuslakisopimusta alettiin valmistella.)

Euroopan unionin perusoikeuskirjaan on ensimmäistä kertaa koottu unionin kansalaisten ja kaikkien EU-alueella asuvien henkilöiden kansalais-, poliittiset, taloudelliset ja sosiaaliset oikeudet. Perusoikeuskirjaa pidetään maailman uudenaikaisimpana perusoikeuksien luettelona.

EU:n toimintaa ovat sitoneet unionin perusoikeudet jo aiemmin. Perusoikeuskirjaan onkin kerätty EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännössään jo usean vuosikymmenen ajan tunnus-tamat perusoikeudet. Perusoikeuskirja sitoo unionin toimielimiä ja jäsenmai-den viranomaisia näiden soveltaessa unionin oikeutta. Käytännössä unionin kansalaiset voivat tuomioistuimissa vedota perusoikeuskirjaan silloin, kun asialla on jokin liityntä unionin oikeu-teen. Britannian ja Puolan osalta on sovittu kuitenkin erityisjärjestelystä.

● Unionin toimielimet ja uudet virat

Unionin toimielinten rooleja, tehtäviä ja kokoonpanoja muutetaan vastaa-maan paremmin laajentuneen unionin haasteisiin.

Keskeisimpiä uudistuksista ovat Eurooppa-neuvoston muuttuminen viralliseksi unionin toimielimeksi ja puheenjohtajan valitseminen Euroop-pa-neuvostolle, unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edusta-jan viran perustaminen sekä neuvoston päätöksenteon uudistaminen. Toimi-elinten valtasuhteisiin vaikuttaa myös edellä mainittu Euroopan parlamentin toimivaltuuksien laajeneminen yhteis-päätäjänä.

Unionin toiminnan suurista linjoista päättävästä EU-päämiesten Eurooppa-neuvostosta eli niin sanotus-ta EU-huippukokouksesta tuli uuden sopimuksen myötä virallisesti unionin varsinainen toimielin.

Eurooppa-neuvostolle tuli puheen-johtaja, niin sanottu EU-presidentti, joka valitaan kahden ja puolen vuoden kaudeksi kerrallaan. Tehtävään valittiin marraskuussa 2009 belgialainen **Her-man Van Rompuy**.

Aiemmin Eurooppa-neuvoston puheenjohtajana toimi neuvoston kulloisenkin – kuuden kuukauden välein vaihtuvan – puheenjohtajamaan päämies.

Eurooppa-neuvosto ei tulevaisuu-dessakaan toimi lainsäätäjänä, mutta voi tehdä sitovia päätöksiä. Se tarjoaa

edelleen omalla tasollaan mahdolli-suuden ratkaista vaikeita kysymyksiä ja osoittaa EU:lle yleisiä poliittisia suunta-viivoja.

Neuvosto on EU:n tärkein lain-säätäjä yhdessä parlamentin kanssa. Neuvoston toiminnassa suurin uudis-tus on siirtyminen aiemmasta äänten-painotusjärjestelmästä niin sanottuun kaksoisenemmistöön. Se on selkeämpi ja päätöksenteon kannalta tehokkaam-pi järjestelmä. Kun neuvosto tekee päätöksiä määräenemmistöllä, ratkai-sun taakse vaaditaan 55 prosenttia jäsenvaltioista ja 65 prosenttia unionin väestöstä. Suomen kokoisen jäsenvalti-on suhteellinen painoarvo EU-maiden kesken säilyy ennallaan. Eurooppa-neuvosto sopi kesäkuussa 2007, että neuvoston uusien äänestysääntöjen käyttöönottoa lykätään vuoteen 2014.

Neuvoston puheenjohtajuus säilyy kuten ennenkin eli kukin jäsenmaa hoitaa puheenjohtajuutta vuorollaan puolen vuoden ajan. Poikkeuksena on neuvoston ulkoasioiden kokoonpano, jota johtaa ulkoasioiden ja turvalli-suuspolitiikan korkea edustaja eli ns. EU:n ulkoministeri. Tehtävään valittiin marraskuussa 2009 Ison-Britannian **Catherine Ashton**.

EU:n ulkoasioiden ja turvallisuus-politiikan korkea edustaja toimii myös komission varapuheenjohtajana. Hän vastaa viime kädessä unionin koko ulkoasioiden johdonmukaisuudesta, niihin kuuluvasta ulko- ja turvalli-suuspolitiikasta sekä edustamisesta kansainvälisillä areenoilla. Aiemmin yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa johti puheenjohtajavaltio.

Korkea edustaja/komission varapuheenjohtaja toimii sekä komissiossa että neuvostossa, koska molemmilla on roolinsa unionin ulkosuhteiden alalla. Tämän ”kaksoishatutuksen” myötä EU voi esiintyä entistä yhtenäisemmin ulospäin. Korkeaa edustajaa tulee avustamaan Euroopan ulkosuhdehallinto korkean edustajan/komission varapuheenjohtajan toimivallan puitteissa.

EU:n ulkoasioiden laajempaan kokonaisuuteen kuuluvat myös muiden komissaarien alaisuudessa toteutettavat merkittävät EU:n ulkoasiat, esimerkiksi kauppapolitiikka, kehitys yhteistyön toimeenpano ja humanitaarinen apu.

Lissabonin sopimuksen myötä komission noin 130 edustustoa ympäri maailmaa muutetaan EU:n edustustoiksi. Nämä tulevat edustamaan EU:ta kaikilla ulkoasioiden alueilla ja ovat osa perustettavaa Euroopan ulkosuhdehallintoa.

Kaksoishatutuksen sekä EU:n ulkosuhdehallinnon varaan rakentuva uudistus on merkittävä EU:n ulkoasioiden tehokkuuden, johdonmukaisuuden ja näkyvyyden kannalta. Uudistukset antavat todelliset mahdollisuudet EU:lle kehittää kansainvälistä rooliaan.

Euroopan parlamentin valta tulee kasvamaan erityisesti lainsäätäjänä, mutta myös budjettivallan käyttäjänä. Parlamentin maksimipaikkamäärä on Lissabonin sopimuksen mukaan 751. Jokaisella jäsenvaltiolla on vähintään kuusi ja enintään 96 paikkaa. Paikat jaetaan jäsenvaltioiden kesken suhteutettuna niiden väkilukuun, kuitenkin niin, että isot jäsenmaat saavat suhteessa väkilukuun vähemmän edustajia kuin pienet.

● Kansallisten parlamenttien asema vahvistuu

Kansallisten parlamenttien asemaa unionin toiminnassa ja erityisesti tiedonsaannissa unionin toiminnasta vahvistetaan. Tärkein uudistus on kansallisille parlamenteille annettu erityistehtävä valvoa toissijaisuusperiaatteen eli läheisyysperiaatteen toteutumista. Suomen eduskunnalle tämä merkitsee uutta suoraa mahdollisuutta osallistua läheisyysperiaatteen toteutumisen valvontaan EU-päätöksenteossa.

Läheisyysperiaatteen mukaisesti päätökset on tehtävä oikealla tasolla ja mahdollisimman lähellä kansalaista. Kansalliset parlamentit voivat tehdä huomautuksia komissiolle, Euroopan parlamentille ja neuvostolle, jos ne katsovat tätä periaatetta rikotun unionin toiminnassa.

Lissabonin sopimuksella kansallisten parlamenttien läheisyysperiaatteen valvontaa täydennettiin perustuslakisopimukseenkin verrattuna. Silloin kun parlamentit ääntensä yksinkertaisella enemmistöllä vastustavat säädösehdotusta, komissio tarkastelee sitä uudelleen. Komissio voi päättää pitää ehdotuksensa ennallaan, muuttaa sitä tai vetää sen pois. Jos komissio pitää ehdotuksen ennallaan, sen on esitettävä perustelut. Tällöin neuvosto ja Euroopan parlamentti tarkastelevat asiaa ennen lainsäädäntöehdotuksen käsittelyä.

Jos 55 prosenttia jäsenmaista tai Euroopan parlamentin yksinkertainen enemmistö katsoo, ettei ehdotus ole läheisyysperiaatteen mukainen, ehdotuksen käsittely päättyy.

EUROOPAN PARLAMENTIN PAIKKAJAKO LISSABONIN SOPIMUKSEN MUKAAN

Saksa	96
Ranska	74
Iso-Britannia	73
Italia	73
Espanja	54
Puola	51
Romania	33
Alankomaat	26
Belgia	22
Tšekin tasavalta	22
Kreikka	22
Unkari	22
Portugali	22
Ruotsi	20
Itävalta	19
Bulgaria	18
Tanska	13
Slovakia	13
Suomi	13
Irlanti	12
Liettua	12
Latvia	9
Slovenia	8
Viro	6
Kypros	6
Luxemburg	6
Malta	6

• Demokratia, avoimuus ja hyvä hallinto

Lissabonin sopimuksessa vahvistetaan monin tavoin unionin demokratian, avoimuuden ja hyvän hallinnon periaatteita.

Euroopan parlamentin toimivallan vahvistamisen ohella myös osallistuvan demokratian edellytyksiä on pyritty parantamaan. Uutena vaikuttamiskeinona sopimukseen on lisätty kansalaisaloite. Aloitteen tekemisen edellytyksenä on vähintään miljoona EU-kansalaista, jotka edustavat useaa eri jäsenmaata.

Päätöksenteon avoimuuden ja hyvän hallinnon periaatteen merkitystä on sopimuksessa korostettu muun muassa laajentamalla unionin toimielinten ja virastojen velvollisuutta antaa tietoja ja tiedottaa toiminnastaan. Lainsäädäntötyössä avoimuus lisääntyy erityisesti neuvoston toiminnassa. Neuvoston istunnot ovat avoimia, kun neuvosto käsittelee esityksiä lainsäätämisyksessä hyväksyttäviksi säädöksiksi ja äänestää niistä.

MITEN EUROOPAN PARLAMENTIN ASEMA VAHVISTUU:

- Tavallisesta lainsäätämisyjärjestyksestä tulee pääsääntö. Euroopan parlamentista tulee tasaveroinen lainsäätäjä neuvoston kanssa yhä useammilla aloilla.
- Tavalliseen lainsäätämisyjärjestykseen siirrytään lähes 50 asiassa: maatalouspolitiikassa, rikosoikeudellisessa yhteistyössä, poliisiyhteistyössä ja niin edelleen.
- Parlamentin budjettivalta laajenee koskemaan kaikkia EU:n menoja. Jaottelu niin kutsuttuihin pakollisiin ja ei-pakollisiin menoihin poistuu.
- Parlamentin toimivalta kansainvälisten sopimusten hyväksymisessä ja esimerkiksi kauppapolitiikassa laajenee.
- Eurooppa-neuvosto ottaa huomioon Euroopan parlamentin vaalien tuloksen valitessaan komission puheenjohtajaa. Parlamentti nimittää hänet.

27 ääntä yhdeksi kuoroksi

Lissabonin sopimuksen myötä EU saa uuden ulkosuhteiden korkean edustajan eli EU-ulkoministerin. Virassa yhdistyvät entiset ulkosuhdekomissaarin ja EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan tehtävät. Tämä ”kaksoishatutus” on sopimuksen yleishengen mukaisesti EU-rakenteiden yksinkertaistamista – askel siihen kuuluisaan yhteen puhelinnumeroon, johon vaikkapa Yhdysvaltain presidentti voisi tarvittaessa soittaa.

Uusi ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja tarvitsee tuekseen hallinnon, jotta hän voi hoitaa tehtävänsä tehokkaasti. Itse Lissabonin sopimus sanoo vain, että ulkosuhdehallinto perustetaan puuttumatta järjestelyihin tarkemmin.

Organisaatiota ei tietenkään luoda tyhjästä, vaan rungon muodostavat nykyisen EU-hallinnon ulkosuhteita hoitavat tahot, lähinnä komission ulkosuhdepääosastolta ja neuvoston sihteeristöstä. Tämäkin tulee sopimuksesta, sillä sen mukaan ulkosuhdehallinto koostuu komission, neuvoston sihteeristön ja jäsenvaltioiden virkamiehistä. Jäsenmailla on jatkossakin merkittävä rooli ulkoasioissa.

Jokainen työpaikallaan organisaatiouudistuksen kokenut ymmärtää, että tällainen vaatii valmisteluja: henkilöystävällisiä, työnjaollisia kysymyksiä ja pykälien sorvailua. Tästä karkeasti ottaen on kysymys.

Lissabonin sopimuksen mukaisesti EU-ulkosuhdehallinto perustetaan neuvoston päätöksellä uuden korkean edustajan ehdotuksesta, kun Euroopan parlamenttia on kuultu ja saatu myös komission hyväksyntä. Perustamispäätös tulee tehdä vuoden 2010 huhtikuun loppuun mennessä.

Mihin EU:n ulkosuhdehallinnolla sitten pyritään? Organisatorisella muutoksella EU:n ulkopoliitikasta pyritään tekemään johdonmukaisempaa ja tehokkaampaa.

EU on taloudellinen mahti ja suurin kehitysavun antaja. Mutta onko taloudellisella jättiläisellä painoarvonsa mukainen asema maailman asioissa? Useimpien mielestä ei. Myös mielipidetiedustelut peräänkuuluttavat EU:lta painavampaa, kuuluvampaa ääntä: 27 jäsenmaan ulkopoliittinen häly halutaan yhdeksi sointuvaksi kuoroksi.

Jollekin suhde yhteiseen ulkopoliitiikkaan on välineellinen eli se nähdään oman ulkopoliitiikan jatkeena. Toiselle se on uskottavuuskysymys: suuremmassa joukossa asema on parempi. Kolmannelle kyse on vain yhteistyön käytännöllisestä organisoimisesta. Neljännelle se on tapa saada oma ääni paremmin kuuluville. Joillekin se saatetaan olla jopa idealistinen: on enemmän eurooppalaisia yhdistäviä kuin erottavia tekijöitä ja siksi tulee esiintyä yhdessä. Oli näkökulma mikä tahansa, ulkopoliitiikan eräänlainen yhteisöllistäminen auttaa jokaista.

Euroopäilijät kritisoivat ulkosuhdehallinnon korvaavan kansalliset ulkoministeriöt. Näin ei tule tapahtumaan. Käytännön työnjakoa kuitenkin

varmasti tarkistetaan keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Kaksoishatutetun korkean edustajan ja ulkosuhdehallinnon on tarkoitus antaa lisäpotkua ulkopoliitiikkaan: täydentää, ei korvata.

Mitä EU-ulkosuhdehallinto käytännössä merkitsee?

Konkreettisimpana esimerkkinä voidaan mainita tulevat EU-edustustot, jotka korvaavat komission edustustot. Lienee koko joukko maita, joissa yhdelläkään EU-maalla ei ole edustustoa. Vielä enemmän on niitä maita, joissa yhdellä on edustusto, mutta monella ei ole. EU:n yli 130 edustustoa voivat olla avuksi. Esimerkiksi Suomen kannalta tämä merkitsee Suomen läsnäolon vahvistumista maailmalla. Pitemmän päälle tämä on myös satunnaisen matkailijan etu.

Politiikan kannalta EU:n ulkosuhdehallinto on eräänlainen megafoni: Siihen olisi jotakin huudettava. Mutta ennen kuin huudetaan, on pohdittava sanomaa. Tuosta sanomasta on keskusteltava. Näin EU-ulkosuhdehallinto tulee jo olemassaolollaan kannustaneeksi yhteiseen lähestymistapaan ulkosuhteita koskevista kysymyksistä. Uusi korkea edustaja ja ulkosuhdehallinto tuovat EU:lle enemmän kaivattua painoarvoa.

EU-ulkosuhdehallinto ei tule edustamaan yksittäisen jäsenmaan näkökulmaa, vaan kaikkien yhdessä. Tämä on pienen maan etu. Siksi Suomi on kannattanut sille mahdollisimman vahvaa roolia.

Lisätietoja:

Julkaisutoimittaja Päivi Toivanen
Eurooppatiedotus, ulkoministeriö
p. (09) 1605 5846
Eurooppatiedotuksen
aluetiedottajat maakunnissa
p. 010 - 3456 700.

Internet-lähteitä:

www.eurooppatiedotus.fi

Ulkoasiainministeriön

Eurooppatiedotuksen verkkosivut

www.valtioneuvosto.fi/eu/fi.jsp

Valtioneuvoston verkkosivut

Euroopan unionista

www.consilium.europa.eu/cms3_fo

Euroopan unionin neuvoston
verkkosivut

Komissaariehdokkaiden vastuualueet jakautuvat seuraavasti:

- Joaquín ALMUNIA: kilpailu; komission varapuheenjohtaja.
- László ANDOR: työllisyys, sosiaaliasiat ja osallisuus.
- Catherine ASHTON: unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja ja komission varapuheenjohtaja.
- Michel BARNIER: sisämarkkinat ja palvelut.
- Dacian CIOLOS: maatalous ja maaseudun kehittäminen.
- John DALLI: terveys- ja kuluttajapolitiikka.
- Maria DAMANAKI: meri- ja kalastusasiat.
- Karel DE GUCHT: kauppa.
- Štefan FÜLE: laajentuminen ja naapuruuspolitiikka.*
- Johannes HAHN: aluepolitiikka.
- Connie HEDEGAARD: ilmastotoimet.
- Maire GEOGHEGAN-QUINN: tutkimus ja innovointi.
- Kristalina GEORGIEVA: kansainvälinen yhteistyö, humanitaarinen apu ja kriisinhallintatoimet. *
- Siim KALLAS: liikenne; komission varapuheenjohtaja.
- Neelie KROES: digitaaliset sisällöt ja palvelut; komission varapuheenjohtaja.
- Janusz LEWANDOWSKI: budjetti ja rahoitussuunnittelu.
- Cecilia MALMSTRÖM: sisäasiat.
- Günter OETTINGER: energia.
- Andris PIEBALGS: kehitysyhteistyö.*
- Janez POTOČNIK: ympäristö.
- Viviane REDING: oikeus-, perusoikeus- ja kansalaisasiat; komission varapuheenjohtaja.
- Olli REHN: talous- ja raha-asiat.
- Maroš ŠEFČOVIČ: institutionaaliset suhteet ja hallinto; komission varapuheenjohtaja.
- Algirdas ŠEMETA: verotus ja tulliliitto, tarkastustoiminta ja petostentorjunta.
- Antonio TAJANI: teollisuus ja yrittäjyys; komission varapuheenjohtaja.
- Androulla VASSILIOU: koulutus, kulttuuri, monikielisyys ja nuorisoasiat.

*Yhteistyössä korkean edustajan/varapuheenjohtajan kanssa perussopimusten mukaisesti.

Euroopan parlamentin vahvistaman komission kokoonpanon voi tarkistaa Euroopan komission kotisivuilta: <http://ec.europa.eu>

Ilmasto- ja ympäristönäkökulma on yksi EU:n ulko- ja puolustuspolitiikankin lähtökohdista

Alexander Stubb

ulkoasiainministeri

Lissabonin sopimus tiivistää EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan hoitoa ja tuo unionille ns. ulkoministerin eli korkean edustajan. Väheneekö kansallinen ulkoasioiden hoito ja eduskunnan tai Suomen ulkoministerin painoarvo?

– Ei vähene, vaan pikemmin kasvaa. Kun EU puhuu yhdellä äänellä ja siitä tulee todellinen globaali toimija, myös pienen Suomen vaikutusmahdollisuudet ovat suuret. Mitä enemmän yhteistyötä tehdään vain hallitusten välillä, sitä enemmän isot maat ohjaavat sitä. Nyt kun EU:n yhteisen ulkopoliitiikan päätöksenteko tapahtuu EU:n toimielimissä, Suomenkin ääni kuuluu paremmin. Lissabonin sopimuksen myötä asemamme siis vahvistuu, kunhan mahdollisuutta hyödynnetään tehokkaasti.

Mitä tarkoittaa EU:n ulkosuhdehallinnon perustaminen ja nykyisten komission edustustojen muuttaminen EU-edustustoiksi? Muuttaako se Suomen ulkomailla olevien suurlähetystöjen tehtäviä?

– Euroopan ulkosuhdehallinto vahvistaa EU:n yhteistä ulkopoliittikkaa kokoamalla ulkosuhteiden hoitoon liittyvät tehtävät ja toimet yhden katon alle. Komission edustustojen muuttaminen EU-edustustoiksi on myös osa tätä uudistusta. EU:lla on tänä päivänä maailman laajin edustustoverkko. Yhdelläkään kansallisvaltiolla ei ole yhtä montaa edustustoa ympäri maailmaa. Kun Suomi pääsee kytkeytymään EU-edustustoihin, se antaa valtavasti lisää

mahdollisuuksia ja parantaa tiedonsaantiamme maista, joissa meillä ei ole edustustoa. Kuitenkaan olemassa oleviin suurlähetystöihimme tämä muutos ei tule aivan lähivuosina vaikuttamaan, vaan esimerkiksi viisumi- ja konsuliasiat hoidamme itse tai yhteistyössä jonkun toisen EU-maan kanssa kuten ennenkin.

Uusi korkea edustaja ja EU:n ulkosuhdehallinto ovat mahdollisuuksia – miten ne käytännössä vahvistavat Euroopan ääntä maailmalla?

– Korkea edustaja sekä ”EU:n ulkoministeriö” yhdistävät Euroopan komission ja jäsenvaltioiden asiantuntemuksen. Tämä lisää huomattavasti EU:n ulkopoliitiikan valmistelun tehokkuutta. Korkea edustaja ja ulkosuhdehallinto eivät ole ainoita EU:n äänitorvia: myös kansalaiskeskustelu varmasti voimistuu kun Euroopan parlamentti seuraa uudella tarmolla EU:n ulkopoliitiikan muotoutumista. Euroopan parlamentin jäsenet myös matkustavat laajasti EU:n ulkopoliitiikan kohdealueilla, esimerkiksi alueilla, joilla EU:lla toteuttaa kriisinhallintaoperaatioita. EU:n kehittyvän ulkopoliitiikan seuranta tulee olemaan haaste myös kansallisten parlamenttien jäsenille.

Euroopan unionista puhutaan usein niin kutsutun pehmeän voiman käyttäjänä. Mitä tällä tarkoitetaan ulkopoliitikassa?

– Tämä liittyy 10 viime vuoden aikana nimenomaan EU:n kehittämään kansainväliseen kriisinhallintaan, jolla

EU pyrkii rauhoittamaan pitkäjänteisesti eri puolilla maailmaa sijaitsevia kriisipesäkkeitä (Lähi-itä, Afganistan, Georgia, Somalia ja niin edelleen). EU ei ole ensisijaisesti sotilaallinen toimija, mutta käytössämme on maailman vaikuttavin kokoelma siviilivälineitä rauhanomaisen kehityksen tukemiseksi. Näitä ovat muun muassa kehitysyhteistyö ja tuki demokratian kehittämiseksi ja ihmisoikeuksien vahvistamiselle. Suurin osa EU:n paristakymmenestä kriisinhallintaoperaatioista onkin ollut siviilioperaatioita.

EU:n yhteisessä kriisinhallinnassa on edetty viime aikoina nopeasti. Vaikuttaako Lissabonin sopimus kehityksen tuleviin painopisteisiin? Minkälaisia konkreettisia tehtäviä Suomelle on mahdollisesti tulossa?

– Lissabonin sopimus tuo mukanaan paljonkin uudistuksia, jotka parantavat sekä EU:n yhtenäisyyttä että sen kykyä toimia kriisitilanteissa. Kriisinhallinnan ohella sopimuksessa korostetaan entistä enemmän myös EU:n oman turvallisuuden ja puolustuksen merkitystä. Ensinnäkin jäsenvaltiot sitoutuvat keskinäiseen avunantoon, jos yhtä niistä uhkaa aseellinen hyökkäys. Toiseksi sopimuksessa korostetaan niiden yhteisvastuuta, kun niitä kohtaa luonnononnettomuus tai muu kriisi. Tämä parantaa suomalaistenkin turvallisuutta.

– Samalla kehitetään myös EU:n instituutioita. Päätöksentekoa ulko- ja turvallisuuspolitiikassa selkiyttää Euroopan ulkosuhdehallinto, joka vastaa

myös turvallisuuspolitiikasta. Lisäksi Lissabonin sopimus tekee mahdolliseksi sen, että ne jäsenvaltiot, jotka puolustusyhteistyössä haluavat edetä muita pidemmälle, voivat tehdä niin. Yksi mahdollisuus on pysyvä rakenteellinen yhteistyö, jonka avulla nykyisiä voimavaroja, esimerkiksi EU:n taisteluosastoja, voidaan entisestään kehittää. Tässä yhteistyössä Suomikin haluaa olla mukana.

Suomessa on selvitetty niin kutsutun turvatakuulausekkeen eli jäsenmaiden keskinäisen sotilaallisen avunantovelvoitteen merkitystä. Miten se liittyy kokonaisuuteen, jossa unionin sotilaallisen kriisinhallinnan uskotavuutta pyritään vahvistamaan ja toisaalta yksi suuri jäsenmaa, Ranska, tiivistää Nato-yhteistyötään?

– Turvatakuulausekkeella on suuri merkitys EU:n yhtenäisyyden ja solidaarisuuden kulmakivenä. Se on luonnollinen kehityssuunta, koska jäsenvaltiot käyttävät samoja joukkoja sekä kriisinhallintaan että aluepuolustukseen. Vahvistamalla EU:n kykyä kriisinhallintaan parannetaan myös puolustuksen uskottavuutta. Olemme korostaneet, että turvatakuulauseke velvoittaa kaikkia EU-maita yhtäläisesti.

– Samoja kriisinhallintajoukkoja käytetään sekä EU:n että Naton operaatioissa. On tärkeää, että EU:n ja Naton yhteistyö on mahdollisimman läheistä ja toimivaa. Ranskan paluu Naton esikuntarakenteisiin on tärkeä askel, joka hyödyttää sekä EU:ta että Natoa.

Mitkä ovat EU:n suurimmat ulkopolittiset haasteet lähivuosina?

– Ensimmäinen haaste on saada kaikki jäsenmaat ymmärtämään, että niiden näkemykset maailmalla välittyvät parhaiten, kun EU puhuu yhdellä äänellä. Toinen haaste on EU:n ulko- ja puolustuspolitiikan murros; nyt keskitytään enemmän esimerkiksi ilmasto- ja ympäristökysymyksiin, maahanmuuttoon ja terrorismin torjuntaan. Perinteinen kollektiivinen puolustus on jäänyt vähemmälle. Tämä on lähtökohta, josta EU puskee omaa puolustusulottuvuuttaan eteenpäin.

Yksiaänisenä EU on siis vaikutusvaltaisin ainakin ulkopoliitikassa. Miten on yksiaänisyyden laita EU:ssa laajemmin?

– Yksiaänisyys ei ehkä ole ollut EU:n suurimpia vahvuuksia. Tähän pyritään kuitenkin nyt saamaan muutosta kaikilla politiikan alueilla. Uusi Eurooppa-neuvoston presidentti tulee nimenomaan pyrkimään omalla hiljaisella diplomatiallaan siihen, että EU voisi kehittää toimiaan eri politiikan alueilla entistä yksituumaisemmin. Globalisaation vaikutukset eivät enää paljokaan erottele ulko- ja sisäpolitiikkaa toisistaan. EU:n vahvuus on aina ollut sen joustavuus. Toivottavasti saamme nyt eri tahot EU:ssa puhaltamaan entistä enemmän yhteen hiileen tehokkuuden ja yksimielisyyden kasvattamiseksi. Tähän tarvitsemme myös aiempaa enemmän suoraa tukea kansalaisilta.

Lissabonin sopimus: Lopultakin unionin toiminta tehostuu

Astrid Thors

*maahanmuutto-
ja eurooppaministeri*

Lissabonin sopimuksen voimaantulo on ollut pitkä taival. Perussopimusten uudistamisprosessit ovat yleensäkin pitkiä ja veivät nyt koko 2000-luvun. Matkalle mahtui kaksi hallitusten välistä neuvottelukierrosta ja useita kansanäänestyksiä ennen kuin sopimus lopulta tuli voimaan.

Miten asiat muuttuvat Lissabonin sopimuksen myötä paremmiksi – ja miten se näkyy ulospäin?

Sopimusten uudistamiselle asetettiin tavoite parantaa unionin toiminnan tehokkuutta. Jäsenvaltioiden kesken neuvostossa käytettävät melkoisen monimutkaiset äänestysäännöt selkeytyvät – joskin vasta siirtymäajan jälkeen. Jatkossa yhä useammalla alalla riittää määräenemmistön saavuttaminen, mikä helpottaa merkittävästi päätöksiin pääsemistä, kun kaikkien jäsenvaltioiden yksimielisyyttä ehdotusten taakse ei vaadita. Esimerkiksi vapaaseen liikkuvuuteen liittyvissä säännöksissä ei enää vaadita yksimielisyyttä. Sitä vastoin veropäätökset tulevat edelleen olemaan vaikeita. Toivon, että tämä ei vääristä metodeja EU:ssa, vaikka on helpompaa päättää hiilidioksidin päästöoikeuksien kaupasta (enemmistöpäätös) kuin esimerkiksi hiilidioksidiverosta (yksimielisyys).

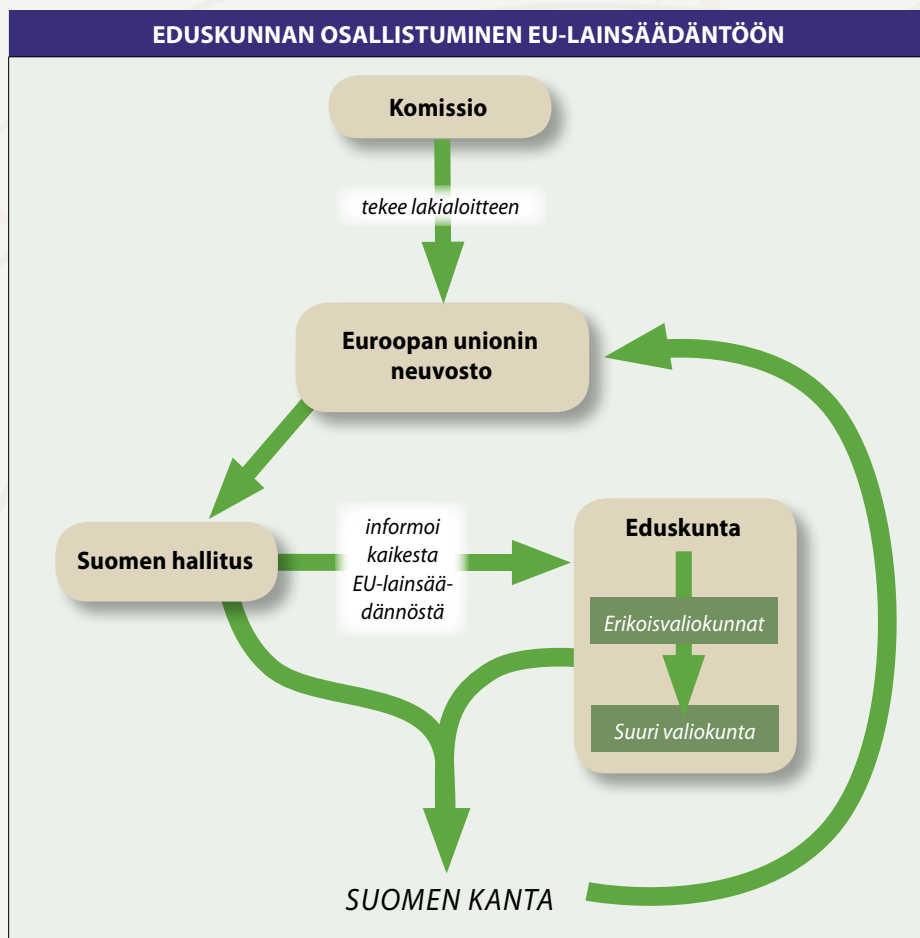
Ensinnäkin Lissabonin sopimus selkeyttää unionin toimintaa. Sen myötä niin sanottu pilarijako poistui. Jatkossa erot aikaisemmin ensimmäiseen pilariin kuuluneiden yhteisöasioiden, toisen pilarin yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan ja kolmannen pilarin poliisi- ja rikosasioiden yhteistyön välillä katoavat, vaikkakin yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka säilyttää hallitustenvälisen luonteensa erityispiirteineen.

Lissabonin sopimuksen voimaantulo merkitsee myös demokratian vahvistamista ja avoimuuden lisäämistä unionin toiminnassa. Kansalaisia edustava ja suorilla vaaleilla valittu Euroopan parlamentti vahvistuu ja siitä tulee yhä useammassa asiassa tasavertainen lainsäätävä neuvoston kanssa. Myös kansalliset parlamentit saavat lisää mahdollisuuksia vaikuttaa unionin päätöksentekoon saamalla asiakirjoja suoraan toimielimiltä sekä valvomalla läheisyysperiaatteen toteutumista unionissa. Sopimus sisältää myös oikeusperustan kaikkia toimielimiä, elimiä ja laitoksia koskevien yhtenäisten hallintomenettelyllisten sääntöjen hyväksymiseksi. Tämä auttaisi poistamaan eri toimielimissä ja laitoksissa sovellettujen rinnakkaisten säännöstöjen eroavaisuuksia ja korostaisi hyvän hallinnon periaatteiden merkitystä. Hallintosääntö antaisi meille uuden mahdollisuuden taistella korruptiota vastaan, ja se on todella tarpeen koko EU:ssa.

Perusoikeuksien aseman vahvistaminen on yksi merkittävimpiä Lissabonin sopimuksen mukana seuraavia muutoksia. Perusoikeuskirjalle annetaan vastaava asema kuin perussopimuksille, mikä korostaa unionin ja jäsenvaltioiden sitoutumista siinä määriteltyjen perusoikeuksien turvaamiseen. Sopimusuudistuksen myötä myös liittyminen Euroopan ihmisoikeussopimukseen tulee mahdolliseksi. Kansalaiset saavat myös parempaa suojaa EU:ta vastaan!

Unionin toiminnan kehittyessä on ollut tarpeen pohtia yksittäisten politiikka-alojen kehittämistä. Tämä koskee edellä mainittua yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa sekä oikeus- ja sisäasioita. Sopimus myös sisältää uusia oikeusperustoja, joiden perusteella unioni voi toimia. Itse koen erittäin tärkeäksi, että voimme EU:n ulkosuhteissa samaan aikaan luoda laillisia maahanmuuttoväyliä ja edesauttaa kehitystä maahanmuuttajien lähtömaissa. Nyt meidän on toimittava tasapainoisten ulkosuhteiden puolesta.

Toimielimiä koskevilla muutoksilla pyritään myös tehostamaan unionin toimintaa. Päämiesten Eurooppa-neuvostosta tulee virallisesti toimielin, joka saa puheenjohtajan kahden ja puolen vuoden kaudeksi kerrallaan. Uskon, että Herman Van Rompuy tulee olemaan henkilö, joka hyvin ymmärtää EU:n olemuksen; kukaan ei ole enemmistössä eikä enemmistö voi sortaa vähemmistöjä.

EU-asioiden käsittelyä Suomessa selvitetään tarkemmin muun muassa Eurooppatiedotuksen julkaisemassa kirjassa EU-perusteos, www.eurooppatiedotus.fi julkaisut.

EU:n uudet johtajat, oikealla Catherine Ashton, alla Herman Van Rompuy.

Kuvat: Euroopan parlamentti ja Euroopan unionin neuvosto

Ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja

Korkean edustajan, "EU:n ulkoministerin", nimityksessä kuullaan Euroopan parlamenttia, koska korkea edustaja on myös yksi komission jäsenistä, jotka hyväksyy Euroopan parlamentti. Korkean edustajan toimikausi alkoi Lissabonin sopimuksen voimaantulopäivänä 1.12.2009. Toimikausi kestää sen komission toimikauden verran, jossa korkea edustaja on varapuheenjohtajana.

Korkea edustaja johtaa unionin yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Hän tulee rakentamaan unionille ulkosuhdehallinnon. Komission edustustot muutetaan EU:n edustustoiksi. Työvoimaa niihin tulee kaikista jäsenmaista, komissiosta sekä neuvoston sihteeristöstä.

Nimityskokonaisuuteen kuuluen Euroopan komission puheenjohtajaksi nimitettiin toiselle kaudelle portugalilainen **José Manuel Barroso** ja Euroopan parlamentin puhemieheksi valittiin puolalainen **Jerzy Buzek**.

EU:n maiden johtajat valitsivat yksimielisesti ensimmäiseksi Eurooppa-neuvoston puheenjohtajaksi eli "EU:n presidentiksi" Belgian pääministerinä toimineen **Herman Van Rompuyn**. Ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkeaksi edustajaksi eli "EU:n ulkoministeriksi" valittiin Ison-Britannian **Catherine Ashton**, joka on toiminut EU:n kauppakomissaarina. Nimityksiasia valmisteltiin syksyllä 2009 EU:n puheenjohtajamaana toimineen Ruotsin johdolla.

Eurooppa-neuvoston pysyvä puheenjohtaja

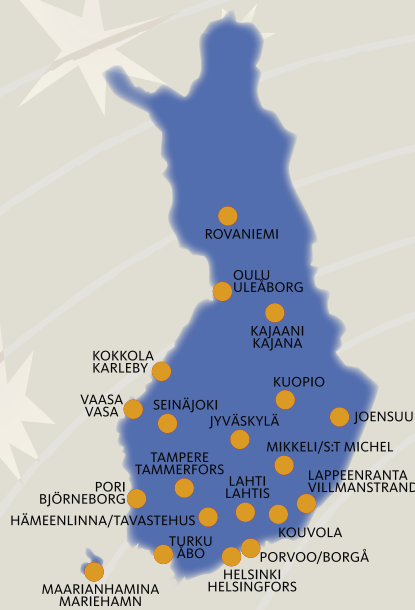
Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan, "EU:n presidentin", toimikausi on kaksi ja puoli vuotta ja kausi voidaan uusaa kerran. Hän toimii Eurooppa-neuvoston kokousten puheenjohtajana ja ohjaa sen työskentelyä sekä sovittelee jäsenmaiden kantoja. Tehtävä tuo Eurooppa-neuvoston toimintaan jatkuvuutta.

Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan rooli tulee muodostumaan ensimmäisen viranhaltijan toiminnan mukaan.

EU:n uudet "presidentti" ja "ulkoministeri"

EUROOPPATIEDOTUKSEN ASIAKASPALVELUT MAAKUNNISSA

Valtakunnallinen palvelunumero
010 3456 700

Helsinki, Uusimaa, eduskunnan
Pikkuparlamentti

(09) 7001 531

Hämeenlinna, Kanta-Häme

010 3456 270

Joensuu, Pohjois-Karjala

010 3456 470

Jyväskylä, Keski-Suomi

010 3456 350

Kajaani, Kainuu

010 3456 310

Kokkola, Keski-Pohjanmaa

010 3456 330

Kouvola, Kymenlaakso

010 3456 370

Kuopio, Pohjois-Savo

010 3456 530

Lahti, Päijät-Häme

010 3456 570

Lappeenranta, Etelä-Karjala

010 3456 210

Mariehamn, Åland,
Ämbetshuset

010 3456 250

Mikkeli, Etelä-Savo

010 3456 430

Oulu, Pohjois-Pohjanmaa

010 3456 510

Pori, Satakunta

010 3456 610

Porvoo, Itä-Uusimaa

010 3456 260

Rovaniemi, Lappi

010 3456 410

Seinäjoki, Etelä-Pohjanmaa,
Matkakeskus

010 3456 230

Tampere, Pirkanmaa

010 3456 450

Turku, Varsinais-Suomi

010 3456 630

Vaasa, Pohjanmaa

010 3456 550

europedirect.europa.eu

Toimitus Päivi Toivanen, ulkoasiainministeriö

Kuvitus ja layout Mika Launis

123|2010

Kolmas, uusittu painos

eurooppatiedotus.fi
e u r o p a i n f o r m a t i o n e n